

2025 IRAK PARLAMENTOSU SEÇİMLERİ ÖN KRİTİĞİ: BASRA

LİNA İMAD EL-MUSAVİ

Irak'ın güneyinde yer alan Basra vilayeti, ülkenin ekonomik omurgasını oluşturan enerji kaynaklarına ev sahipliği yapmasıyla öne çıkmaktadır. Irak petrol rezervlerinin yarısından fazlasını barındıran vilayet aynı zamanda Körfez'e açılan tek deniz kapısı olması nedeniyle hem ekonomik hem

jeopolitik açıdan stratejik bir konumdadır. 4 milyonu aşkın nüfusu ve genç demografik yapıyla Irak'taki toplumsal dönüşüm dinamiklerinin merkezlerinden biridir.

Bu ekonomik ve demografik ağırlık, Basra'yı siyasi olarak da önemli bir aktöre dönüştür-

Irak'ın Basra Valiliğine bağlı ez-Zubey kentindeki Müslümanlar, Ramazan Bayramı namazını rr-Raşidiye Camii'nde kıldı.

mektedir. Irak Parlamentosunda 25 sandalye ile temsil edilen vilayet, yerel dengelerin ulusal siyaset üzerindeki etkisini artırmaktadır. Seçim süreçlerinde gerek aşiret yapılarının mobilizasyonu gerekse gençlik hareketlerinin yükselişi, Basra'nın yalnızca bir petrol ve ekonomi kenti olmadığını göstermektedir. Basra aynı zamanda siyasi rekabetin yoğunlaştığı bir merkez olarak öne çıkmaktadır.

Bu çalışma, Basra vilayetinin siyasal yapısını ve seçim süreçlerini anlamayı amaçlamaktadır. Çalışmada; vilayet profili, seçim tecrübesi, siyasi aktörler, sosyal yapıların etkisi ve seçim temaları başlıkları altında veriye dayalı analizlere ve sosyal dinamiklere odaklanmaktadır. Böylece Basra örneği üzerinden Irak'ın yerel ve ulusal düzeydeki siyasi dönüşümüne dair daha geniş bir kavrayış sunulması hedeflenmektedir.

BASRA VİLAYET PROFİLİ

Basra; Irak'ın güneyinde yer alan ve ülke ekonomisinin ana damarını oluşturan vilayetlerinden biridir. Stratejik konumu, genç nüfusu ve doğal kaynak zenginliğiyle hem ekonomik hem de siyasi bakımdan Irak'ın kaderini şekillendirecek potansiyele sahiptir.

2022 verilerine göre Basra'nın toplam nüfusu 4.224.883 kişidir. Nüfusun yüzde 50,5'i kadın, yüzde 49,5'i erkek olup cinsiyet dengesi oldukça istikrarlıdır. Nüfusun yaş dağılımı ise dikkat çekmektedir. Toplam nüfusun yüzde 45'inden fazlasını 0-24 genç nüfus yaş aralığı oluşturmaktadır. Söz konusu oran vilayetin genç ve dinamik bir toplumsal yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Bu da özellikle seçim dönemlerinde değişim taleplerinin yüksek sesle dile getirildiği bir zemin oluşturmaktadır.

Tablo 1. Basra Vilayetine Yaş Gruplarına Göre Dağılım Tablosu, 2022, Irak Merkezi İstatistik Kurumu

Yaş Grubu	Erkek	Kadın	Toplam
0 – 4	105.394	100.303	205.697
5 – 9	111.069	108.218	219.287
10 – 14	116.837	113.663	230.500
15 – 19	120.342	118.667	239.009
20 – 24	110.921	109.210	220.131
25 – 29	102.558	102.551	205.109
30 – 34	97.370	96.780	194.150
35 – 39	88.321	87.960	176.281
40 – 44	80.530	79.980	160.510
45 – 49	62.879	61.219	124.098
50 – 54	41.171	41.344	82.515
55 – 59	39.608	40.986	80.594
60 – 64	28.217	29.044	57.261
65 – 69	21.744	22.178	43.922
70 – 74	16.552	16.552	33.104
75 – 79	10.440	10.440	20.880
80+	15.593	15.933	31.526
Toplam	1.169.546	1.155.028	2.324.574

Basra'daki nüfusun yaklaşık yüzde 69'u kentlerde, yüzde 31'i kırsal alanlarda yaşamaktadır. 1997'den bu yana kırsal nüfus oranı göreceli olarak sabit kalmıştır. Buna rağmen şehirli nüfus kırsal nüfusa göre yavaş bir ivme ile artış göstermektedir. Bu durum, vilayetin hâlâ güçlü bir kırsal tabana sahip olduğunu ve kamu hizmetleri ile ekonomik kalkınma açısından dengeli politikalar gerektiğini göstermektedir.

Basra, Irak'ın en zengin doğal kaynaklarına sahip vilayettir. Irak'ın toplam petrol ihracatının yüzde 98'i Basra limanları üzerinden gerçekleştirilmektedir. Vilayet, ülke rezervlerinin yüzde 59'una sahiptir. Buna karşın gelir dağılımında büyük eşitsizlikler görülmektedir. 2024 yılına ait UN-Habitat verilerine göre vilayette ortalama aylık hane geliri 2,183,000 dinar (1.666 ABD doları) olup bu değer ulusal ortalamanın üzerindedir.¹ Ancak vilayette yüzde 7,26'lık bir yoksulluk oranı, yüzde 53 oranında gelişmiş kanalizasyon erişimi ve yüksek işsizlik oranı dikkat çekmektedir.

Özellikle kentlerde işsizlik oranı yüzde 18,35 ile oldukça yüksektir. Bu durum genç işsizliği ile birleştiğinde siyasi radikalleşme riskini artırmakta ve seçmen davranışlarını dönüştürmektedir. Çalışma gücüne katılım oranı ise vilayet genelinde yüzde 39,5 olup ulusal ortalamaya yakındır.

1 United Nations Human Settlements Programme (2021). Basra Governorate Urban Profile. Available at: https://unhabitat.org/sites/default/files/2021/03/basra_urban_profile_-_english.pdf

Tablo 2. Basra'da Çalışma Gücü Göstergeleri, Irak Planlama Bakanlığı (2021).

Göstergeler	Genel (%)	Kentsel (%)	Kırsal (%)
İşsizlik Oranı	12,26	18,35	10,99
Ekonomik Aktivite Oranı (revize)	39,30	37,74	41,86
İşgücüne Katılım Oranı	39,5	40,37	37,3
Ekonomik aktif nüfusun dağılımı	100	71,6	28,4

UN-Habitat verilerine göre Basra'da 2024 yılı itibarıyla ortalama aylık hane geliri 2.183.000 IQD, yani yıllık yaklaşık 18,065 USD düzeydedir. Bu seviye, ulusal ortalamanın üzerindedir ancak vilayet içi gelir eşitsizliği barizdir.

Vilayette yaklaşık 1.372 ilkokul, 778 lise ve çeşitli yükseköğretim kurumları bulunmaktadır. Ancak okul altyapısı ciddi yük altındadır. Mevcut okulların yüzde 90'ı ikili veya üçlü vardiya ile eğitim vermektedir. Ayrıca ilköğretim düzeyinde yüzde 9,35 terk oranı ve yüzde 11,16 başarısızlık oranı eğitim kalitesine dair önemli sorunlara işaret etmektedir. Sağlık ve sosyal hizmet altyapısı ise altyapı yatırımlarının sınırlılığı ve halkta hizmet kalitesine dair memnuniyetsizlik vilayette sıkça gündem olmaktadır.

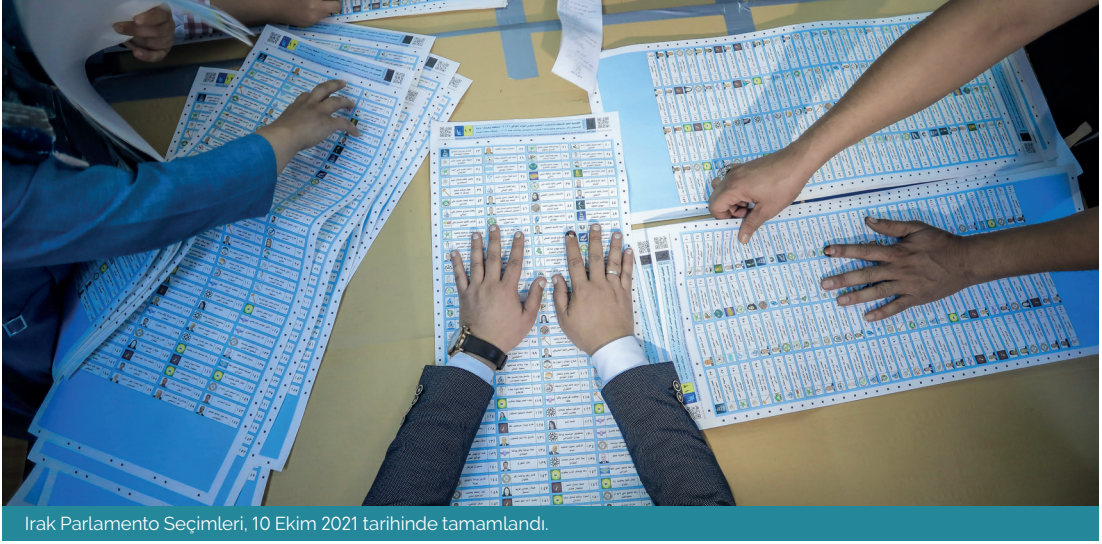
Tablo 3. Basra Vilayeti Kentsel Profili.²

Gösterge	Oran (%)
Yoksulluk Oranı	7,26
Ev Sahipliği	94
İçme Suyuna Erişim	73
Kanalizasyon Erişimi	53

Basra'da siyasi eğilimler, uzun yıllardır geleneksel Şii partilerin belirleyici etkisi altında şekillenmektedir. Ancak 2018 sonrası gösterilerin güç kazanması ve 2021 genel seçimlerinde sivil hareketlerin belirli ölçüde oy elde etmesi, siyasal düzlemde bir dönüşüm potansiyeline neden olmuştur. Bu dalga özellikle gençlik hareketlerinin mobilizasyonu ve merkezi yapılara karşı reform talepleri üzerinden kendini göstermiştir.

Ancak 2023 yerel seçimleri, bu potansiyelin gerilediğine işaret etmektedir. Tasnim İttifakının elde ettiği 12 sandalye, geleneksel yapının yerel düzeyde yeniden örgütlendiğini ve halk nezdinde karşılık bulduğunu göstermektedir. Aynı şekilde Nebni ve Kanun Devleti gibi klasik Şii siyasi aktörler de meclisteki temsilini sürdürmüştür. Buna karşın bağımsız listelerin ve reformcu adayların gerek seçim yasasının sınırlayıcılığı gerekse sahadaki dağınıklık nedeniyle yeterli başarıyı elde edemediği görülmektedir.

² Basra Vilayeti Kentsel Profili, *Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Programı*, 2021.

Ayrıca kırsal bölgelerde aşiret yapılarının etkisiyle kolektif oy verme alışkanlığının sürmesi, bireysel temsile dayalı reformcu yapıların seçmen desteğini sınırlamaktadır. Bu tablo, Basra'da seçimlerin hâlen geleneksel sosyal ve siyasal dinamikler üzerinden işlediğini, yeni siyasal alternatiflerin ise güçlü bir yapısal destek olmaksızın kalıcı olamadığını göstermektedir.

BASRA'NIN SEÇİM TECRÜBESİ

Basra, Irak siyasetinde stratejik konumu, yüksek nüfusu ve ekonomik önemi nedeniyle seçim süreçlerinde ülke genelini etkileme kapasitesine sahip vilayetlerin başında gelmektedir. Son yıllarda hem 2021 Irak Parlamentosu Seçimleri hem de 2023 Irak Vilayet Meclisi Seçimleri, Basra'da siyasetin dönüşüm dinamiklerini açık şekilde yansıtmaktadır.

2021 seçimleri, Irak genelinde olduğu gibi Basra'da da ciddi siyasi değişimlerin işaretlerini taşıyan bir süreç olmuştur. Vilayet, seçim coğrafyası bakımından 6 ayrı seçim bölgesine ayrılmış ve bu bölgelerde toplam 25 sandalye dağıtılmıştır.

Tablo 4. 2021 Irak Parlamento Seçimleri Basra Vilayeti Seçim Bölgeleri ve Aday Dağılımı.

Seçim Bölgesi	Sandalye Sayısı	Aday Sayısı	Kapsadığı Bölgeler
1. Bölge	5	81	Hüseyn, Seyyab, Haliç, Hadi, Kible, Şu'le
2. Bölge	5	93	Cumhuriyet, Basra, Fereyhidi, Muhellab, Makil, Asmaî, Musa bin Nusayr, Aşar, Muvaffakiyye
3. Bölge	4	82	Dicle, Harse, Nasr
4. Bölge	4	90	Zübeyr, Enes, Umm Kasr, Haur Zübeyr, Te'mim, Safvan
5. Bölge	4	71	Karnah, Medine, Sadık, Hüveyir, Şerş
6. Bölge	3	78	Şattü'l-Arab, Hasan el-Basri, Fav, Ebü'l-Hisib

Seçimlere katılım oranı yaklaşık yüzde 40 olarak kaydedilmiştir. Bu oran ulusal ortalama olan yüzde 41,05 ile benzer düzeydedir. Seçmenlerin sandığa ilgisinin düşük kalmasında 2019 protesto dalgasının ardından oluşan siyasal güvensizlik atmosferi etkili olmuştur. Buna göre seçim sonuçları aşağıdaki gibi gerçekleşmiştir.

Tablo 5. 2021 Irak Parlamentosu Seçimleri Basra Vilayeti Seçim Sonuçları.

Vilayet İsmi	Basra
Sadr Hareketi	9
Kanun Devleti Koalisyonu	1
Bağımsızlar	3
Fetih Koalisyonu	2
Tasmim Koalisyonu	5
Beladi Ulusal Hareketi	1
Akid Vatani Partisi	1
Ulusal Bağ İttifakı	1
Ulusal Devlet Güçleri İttifakı	1
Ulusal Nahic Koalisyonu	1

Seçim süreci teknik olarak "sorunsuz" ilan edilse de Basra'da 234 sandıkta elle sayım yapılmış ve sonuçlara yönelik birçok itiraz kayıtlara geçmiştir. Seçim Komisyonunun açıklamasına göre bu sayımın nedeni teknik uyumsuzluklar ve şikâyetlerdir. Bazı siyasi çevreler özellikle Şii parti destekçileri, sonuçların "gerçekliği yansıtmadığını" iddia ederek protesto gösterileri düzenlemiştir. Ayrıca özel ihtiyaç sahibi bireyler için sandıkların erişilebilir olmaması da seçime gölge düşüren unsurlardan biri olmuştur.

2023 yılında gerçekleştirilen vilayet meclisi seçimleri, Basra'da doğrudan yerel yönetime ilişkin siyasi eğilimlerin tespit edilmesine imkân tanımıştır. Söz konusu seçimlerde 22 sandalye dağıtılmış; siyasi rekabet ise büyük ölçüde yerel ittifaklar ile güçlü bireysel adaylar etrafında şekillenmiştir.

Tablo 6. 2023 Vilayet Meclisi Seçimleri Basra Vilayeti Seçim Sonuçları.

İttifak veya Siyasi Oluşum	Kazanılan Sandalye Sayısı	Toplam Oy Sayısı
Tasmim İttifakı	12	281.370
Nebni İttifakı	5	117.004
Kanun Devleti Koalisyonu	3	63.497
Ulusal Devlet Güçleri İttifakı	2	34.047
Irak Temel Koalisyonu	1	21.193
Babilyon Hareketi (Kota)	1	987

Seçimin galibi olan Tasmim İttifakı, Basra Valisi Esad el-İdani tarafından kurulmuş ve güçlü kampanya faaliyetleriyle öne çıkmıştır. İdani, seçim sürecinde vilayetin altyapı yatırımlarına yaptığı katkılarla destek toplamıştır.

Katılım oranı 2021 seçimlerine kıyasla az da olsa artış göstermiştir. Toplam 1.398.862 kayıtlı seçmenden 587.593'ü oy kullanmıştır. Bu da yaklaşık yüzde 42 katılım oranı anlamına gelmektedir.

Ancak seçim süreci tam anlamıyla şeffaf geçmemiştir. Irak Bağımsız Yüksek Seçim Komisyonunun (IBYSK) verilerine göre ülke genelinde 118 resmî şikâyet başvurusu yapılmıştır. Bu şikâyetlerin bazıları Basra'daki adaylara yönelik olmuştur. Özellikle Tasmim listesinden seçilen 4 adaya, kampanya yasalarını ihlal ettikleri gerekçesiyle para cezası uygulanmıştır. Seçim kampanyası sırasında arsa dağıtımı yapıldığı iddiası en dikkat çekici vakalardan biri olmuştur.

2021 ve 2023 seçimleri arasındaki dönemde Basra'da siyasi sahne büyük ölçüde İdani ve ekibi etrafında şekillenmiştir. İdani, vali olarak sürdürdüğü görevinde "altyapı yatırımı", "hizmet sunumu" ve "yerel kalkınma" temalarını öne çıkararak halk nezdinde güçlü bir destek inşa etmiştir.

Ancak bu yükseliş, siyasi istikrar açısından bazı sorunları da beraberinde getirmiştir. Tasmim İttifakının kazandığı güç, muhalefet partilerinin tepkisine yol açmıştır. Seçim sonrasında vilayetteki siyasi söylem kutuplaşmıştır. Bazı siyasi rakipler, Tasmim'in kamusal kaynakları seçim yatırımlarına yönlendirdiğini iddia etmiştir. Ayrıca seçim kampanyası sürecinde yolsuzluk iddiaları ile partizanca kaynak dağıtım suçlamaları da sıkça kamuoyunun gündeminde yer almıştır.

Tasmim'e yöneltilen eleştiriler, halk desteğini tamamen sarsmasa da özellikle genç seçmenler arasında ciddi bir memnuniyetsizlik oluşturmuştur. Ekim gösterilerinden miras kalan siyasal talepler hâlâ canlılığını korumaktadır. Bu kuşak, sistem dışı alternatifleri sorgulamakta ve yerleşik siyasi partilere karşı mesafesini korumaktadır.

Basra'daki seçim deneyimi, sayısal sonuçların ötesinde halkın siyasete, yönetime ve sistemin meşruiyetine dair algılarını ortaya koymaktadır. 2021 ve 2023 seçimleri, Basra'da siyasi gücün yeniden şekillendiğini fakat bu yeniden yapılanmanın hizmet kalitesi, şeffaflık ve kapsayıcılık gibi temel alanlarda sınanmakta olduğunu göstermektedir. Gelecek seçimlerde bu dinamiklerin nasıl evrileceği, vilayetteki istikrarın ve siyasal katılımın yönünü belirleyecektir.

2021 ve 2023 seçimleri arasındaki dönemde Basra'da siyasi sahne büyük ölçüde İdani ve ekibi etrafında şekillenmiştir. İdani, vali olarak sürdürdüğü görevinde "altyapı yatırımı", "hizmet sunumu" ve "yerel kalkınma" temalarını öne çıkararak halk nezdinde güçlü bir destek inşa etmiştir.

BASRA'DAKİ KİLİT AKTÖRLER

Basra vilayetinde 2023 Vilayet Meclisi Seçimleri sonucunda öne çıkan siyasi aktörlerin başında, vilayet valisi İdani liderliğindeki Tasmim İttifakı gelmektedir. Bu ittifak, 281.370 oy alarak 12 sandalye kazanmış ve seçimlerin açık ara galibi olmuştur. Tasmim'in ardından gelen diğer siyasi gruplar arasında, 117.004 oyla 5 sandalye kazanan Nebni İttifakı, 63.497 oyla 3 sandalye kazanan Kanun Devleti Koalisyonu ve 34.047 oyla 2 sandalye kazanan Ulusal Devlet Güçleri İttifakı yer almaktadır. Ayrıca Irak Temel Koalisyonu ve Babilon Hareketi birer sandalye elde etmiştir. Bu sonuçlar, vilayet düzeyinde en etkili siyasi aktörlerin dağılımını ortaya koymakta ve Tasmim'in yerel siyasetteki belirleyici konumunu teyit etmektedir. Bu bağlamda Basra siyasetinde ön plana çıkan siyasi kişileri gösteren tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 7. Basra Vilayeti Etkin Rol Oynayan Siyasi Aktörler.

Adı	Siyasi İttifak	Siyasi Rolü ve Etkisi
Esad el-İdani	Tasmim İttifakı	Basra Valisi, geniş kabilevi ve halk desteğine sahip, vilayetin en öne çıkan siyasi aktörüdür.
Halef Abdul-Samed Halef	Kanun Devleti Koalisyonu	Basra'da etkili bir siyasi aktördür. Özellikle kırsal bölgelerde güçlü halk tabanı mevcuttur.
Amir el-Fayiz	Tasmim İttifakı (Parlamento Temsilcisi)	Tasmim'in ulusal düzeyde etkisini artıran kilit isimdir. İdani'nin yeniden vali olması için destek sunmaktadır.
Şükr Mahmud Casım Sankur	Tasmim İttifakı	2023'te Basra Vilayet Meclisine seçilmiştir. Yerel siyasette yükselen yeni bir isimdir.
Halef Letfe Azafe el-Beldavi	Nebni İttifakı	2023'te Basra Vilayet Meclisine seçilmiştir. Vilayetin kuzeyinde etkili bir siyasetçidir.
Selam Cuma Haşim el-Saidi	Kanun Devleti Koalisyonu	2023'te meclis üyesi seçildi; vilayetin merkezî bölgelerinde siyasi etkiye sahiptir
Nofel Haşim Hamid el-Eidani	Nebni İttifakı	2023'te meclis üyesi seçildi; vilayetin güney bölgelerinde etkili bir figürdür.
Mühenned Cafer Salih el-Nuaymi	Tasmim İttifakı	2023'te meclis üyesi seçildi; yerel siyasette yükselen bir isimdir.

Basra'da aşiret yapıları, seçim sürecinde önemli bir siyasal etkiye sahiptir. Bu yapılar, belirli adaylarla ilişki kurmakta ya da doğrudan aday çıkarabilmektedir. Seçim dönemlerinde topluluk düzeyinde organize hareket ederek oy kullanmaları, sonuçları etkileyebilecek kolektif bir güç oluşturduklarını göstermektedir. Özellikle kırsal bölgelerde bu tür oy verme davranışı daha belirgin şekilde gözlemlenmektedir. Böylece aşiret yapıları yalnızca sosyal değil, aynı zamanda siyasal alanda da etkili aktörler olarak öne çıkmaktadır.

Basra'da aşiretler ve kabile yapıları seçim sürecinde önemli bir rol oynamaktadır. Aşiret ve kabileler, belirli adaylarla bağlantı kurmakta veya doğrudan aday göstermektedir. Seçim dönemlerinde bu yapılar, topluluk düzeyinde organize olarak oy kullanmakta ve böylece seçim sonuçlarını etkileyebilmektedir. Bu durum, kabilelerin sadece sosyal değil, aynı zamanda siyasal

Basra Valisi Esad el-İdani

alanda da etkili aktörler olarak işlev gördüğünü ortaya koymaktadır. Bu bağlamda Basra'daki ön plana çıkan aşiret aktörlerini gösteren tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 8. Basra Vilayetinde Etkin Olan Aşiret Yapıları ve Temsilcileri.

Şeyh Adı	Aşiret	Üstlendiği Rol
Sirac el-Halfi	-	Kerbela'daki Atabe Hüseyiniyye'ye bağlı aşiret komitesinin üyesidir. Arabuluculuk ve aşiretler arası anlaşmazlıkların çözümünde önemli bir rol oynamaktadır.
Cafer Mehdi el-Yasin el-Halfi	El-Hilâf Elbu Ketayib	Bölgedeki aşiret ve toplumsal meselelerde büyük etkiye sahiptir.
Mıtır Matar Bahtar	El-Munaş	Basra'daki aşiret ve toplumsal konularda etkinlik göstermektedir.
Naim Hamza Matrud	El-Halef	Vilayette etkili bir aşiret aktörüdür.
Abbas Ubeyd Hamud	El-Muavi	Basra'daki aşiret ve toplumsal meselelerde rol sahibidir.
Avde Şahin el-Yeheyim	El-Yeheyim	Vilayette öne çıkan bir aşiret şahsiyetidir.

Basra'daki siyasi aktörler arasında hem iş birliği hem de uyuşmazlık dinamikleri gözlemlenmektedir. Özellikle 2023 yerel seçimleri sürecinde, Tasmim İttifakından dört aday, seçim kampanyası sırasında arsa dağıtımını gibi uygulamalar nedeniyle para cezasına çarptırılmıştır.

Bu durum, diğer siyasi aktörlerle olan ilişkilerde etik tartışmalar ve güven sorunlarına neden olmuştur. Tasmim'in seçim yöntemleri diğer siyasi çevrelerde rahatsızlık oluşturmuştur. Bu ceza örneği, Tasmim ile rakip aktörler arasında gerilim yaşandığını göstermektedir. Buna karşılık, vilayet meclisinde görev yapan aktörler kanun yapımı ve bütçe yönetimi gibi alanlarda zaman zaman iş birliği içinde çalışmaktadır. Bu iş birlikleri, ideolojik yakınlıklardan ziyade kurumsal işleyişin gereklilikleri doğrultusunda gerçekleşmektedir. Dolayısıyla Basra'daki siyasi yapı, bir yandan rekabet ve çatışma alanları barındırırken diğer yandan yönetsel düzlemde zorunlu geçici ittifaklara da zemin sunmaktadır.

BASRA'DAKİ SEÇİM TEMALARI

2021 Irak Parlamentosu Seçimlerinde ve 2023 Irak Vilayet Meclisi Seçimleri sırasında Basra vilayetinde seçmenlerin oy tercihlerini etkileyen başlıca temalar; kamu hizmet sunumundaki yetersizlikler, yolsuzluk algısı, gençlik hareketlerinin yükselişi, aşiret yapılarının etkisi, seçim yasasının sınırlayıcı yönleri ve dış müdahale algısı etrafında şekillenmiştir.

Tablo 9. Basra Vilayeti Seçimlerinde Belirleyici Faktörler.

Faktör	Siyasi Partiler Üzerindeki Beklenen Etki
Yerel yönetimin performansı	Hizmet yetersizliği, iktidardaki partilerin konumunu zayıflatabilir.
Yolsuzluk dosyaları	İktidar koalisyonlarının güvenilirliğine zarar verebilir.
Gençlik hareketleri ve gösteriler	Bağımsız adaylara ve reformcu akımlara yeniden ivme kazandırabilir.
Aşiret nüfuzu ve kayırmacı ağlar	Kırsal bölgelerde geleneksel partilerin hâkimiyetini pekiştirebilir.
Seçim yasası ve muhalefetin parçalanması	Küçük ve bağımsız listelerin yükselme şansını sınırlayabilir.
Dış müdahale algısı	Dış gündemle ilişkilendirilen partilerin gücünü zayıflatabilir.

Seçim süreçlerinde en belirgin toplumsal tepki, yerel yönetimin zayıf hizmet performansına karşı oluşmuştur. Elektrik, altyapı ve kamu hizmetlerinin yetersizliği, mevcut idari yapıya ve onu destekleyen siyasi aktörlere yönelik halk memnuniyetsizliğini artırmıştır. Bu memnuniyetsizlik özellikle iktidarda yer alan partilerin seçimde oy kaybetmesine neden olmuş, hizmet sunumunun seçmen davranışı üzerindeki doğrudan etkisini göstermiştir.

Bir diğer dikkat çeken tema ise yolsuzluk algısı olmuştur. Bazı adayların seçim kampanyası döneminde kamu kaynaklarını kullanarak dağıtım yapmaları, etik dışı uygulamalar olarak değerlendirilmiş ve ilgili adaylara cezai yaptırımlar uygulanmıştır. Bu durum özellikle seçmenlerin şeffaflığa ve hesap verebilirliğe verdiği önemin altını çizmiş, yolsuzlukla ilişkilendirilen aktörlerin kamu nezdindeki meşruiyetini zayıflatmıştır.

Kamu hizmetlerindeki eksiklikler Basra'daki seçim temalarının başında gelmektedir.

Gençlik hareketlerinin seçim sürecine etkisi de belirgin bir tematik unsur olarak öne çıkmıştır. Son yıllarda artan toplumsal protestoların etkisiyle, reformcu adaylara ve bağımsız listelere olan ilgi yükselmiştir. Bu yeni dalga özellikle önceki siyasi süreçlerden dışlanmış veya umutsuzluğa kapılmış genç seçmenler için bir alternatif kanal sağlamıştır. Gençlik tabanlı bu yönelim, siyasetin geleneksel yapılarına karşı bir tepki olarak ortaya çıkmıştır.

Aşiret yapıları, Basra'daki seçimlerin değişmeyen belirleyici unsurlarındandır. Özellikle kırsal bölgelerde kabile temelli toplumsal organizasyonlar, aday belirleme süreçlerinde ve oy kullanma davranışlarında etkili olmuştur. Kolektif oy kullanma eğilimi, bazı bölgelerde adayların seçilmesinde doğrudan belirleyici rol oynamış, aşiretlerin siyasetteki etkisini koruduğunu göstermiştir.

Seçim yasasının etkisi de seçim temalarının bir parçası olarak değerlendirilmiştir. Mevcut yasa, büyük siyasi bloklara avantaj sağlarken küçük partilerin ve bağımsız adayların sistem içinde yükselmesini zorlaştırmıştır. Bu durum, muhalefetin parçalanmasına ve oyların dağılmasına yol açarak seçmen iradesinin temsiliyet gücünü zayıflatmıştır.

Dış müdahale algısı seçmen psikolojisi üzerinde belirli bir etki oluşturmuştur. Halkın bir kısmı, bazı partileri dış güçlerle ilişkili görmekte ve bu nedenle temkinli yaklaşmaktadır. Bu algı, dış gündemle ilişkilendirilen siyasi grupların seçim performansını olumsuz etkilemiştir. Bu bağlamda ulusal kimliğe ve yerel bağımsızlığa vurgu yapan adayların söylemleri daha fazla karşılık bulmuştur. Bu temalar Basra'da seçmen davranışını şekillendiren başlıca etkenler olarak öne çıkmış ve kampanya süreçlerinin stratejisini doğrudan belirlemiş-

Seçim süreçlerinde en belirgin toplumsal tepki, yerel yönetimin zayıf hizmet performansına karşı oluşmuştur. Elektrik, altyapı ve kamu hizmetlerinin yetersizliği, mevcut idari yapıya ve onu destekleyen siyasi aktörlere yönelik halk memnuniyetsizliğini artırmıştır.

Basra, 2023 yılında 25. Körfez Ulusları Kupasına ev sahipliği yapmıştır.

tir. Seçim sonuçları da bu tematik eğilimlerin etkilerini somut biçimde yansıtmıştır.

SONUÇ

Basra vilayetine ilişkin yapılan değerlendirme, yerel siyasal yapının çok katmanlı ve dinamik bir zemine oturduğunu göstermektedir. Seçim sonuçları sadece siyasi ittifakların oy oranlarını değil; aynı zamanda vilayetteki sosyo-ekonomik memnuniyetsizlikleri, toplumsal güç dengelerini ve siyasi temsil anlayışındaki dönüşümü de yansıtmaktadır. Özellikle Tasmim İttifakının elde ettiği üstünlük, güçlü bir yerel örgütlenme, halkla temas ve hizmet temelli siyaset anlayışının karşılık bulduğunu göstermiştir. Bununla birlikte gençlik hareketlerinin etkisi, bağımsız adaylara olan ilgi ve reformcu taleplerin artışı, siyasi arenadaki alternatif arayışların da güç kazandığını ortaya koymaktadır.

Seçim süreci yalnızca partiler arasındaki rekabetle sınırlı kalmamış aynı zamanda aşiret

yapılarının kolektif desteği, kamu hizmetlerinin eksikliği ve yolsuzluk algısı gibi faktörler de sonuçları doğrudan şekillendirmiştir. Bu durum, vilayette seçmen davranışının yalnızca siyasi tercihlerle değil, aynı zamanda toplumsal aidiyet ve yerel ihtiyaçlara bağlı olarak geliştiğini göstermektedir.

Geleceğe yönelik olarak seçimlerin Basra'daki sosyal tabanı daha fazla politize etmesi ve genç nesillerin yerel yönetime daha güçlü katılım yolları aramasına yol açması beklenebilir. Seçim sonuçları, yerel meclisin yapısını şekillendirmekle birlikte vilayetteki hizmet sunumunu, kaynak dağılımını ve siyasi aktörler arası dengeleri de doğrudan etkileyecektir. Mevcut eğilimler korunursa merkezîyetçi yönetimle uyumlu ama yerelde güçlü liderlik figürleri etrafında şekillenen bir siyasi yapı güçlenmeye devam edebilir. Ancak aynı zamanda halk taleplerine duyarlı, şeffaf ve katılımcı yönetim modellerine olan ihtiyaç da giderek artacaktır.

Lina İmad el-Musavi

Bağdat Üniversitesi Stratejik ve Uluslararası Araştırmalar Merkezinde yardımcı doçent olarak görev yapmaktadır. Bağdat Üniversitesi Siyaset Bilimi Fakültesinden "Çatışma Yönetimi ve Uluslararası Barış İnşası" başlıklı yüksek lisans tezi ile yüksek lisans derecesini almıştır.

Telif Hakkı

Ankara - TÜRKİYE ORSAM © 2025

Bu çalışmaya ait içeriğin telif hakları ORSAM'a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu çalışmada yer alan değerlendirmeler yazarına aittir; ORSAM'ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

Ortadoğu Araştırmaları Merkezi

Adres : Mustafa Kemal Mah. 2128 Sk. No: 3 Çankaya, ANKARA

Telefon : +90 850 888 15 20

Email : info@orsam.org.tr

Fotoğraflar : Anadolu Ajansı (AA), Shutterstock